

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 14382/2025
13.11.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Силвио Хорват, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 403/23 од 05.06.2025. године, у седници одржаној 13.11.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 403/23 од 05.06.2025. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 403/23 од 05.06.2025. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 9/23 од 10.05.2023. године, у ставовима другом, трећем и четвртном изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 9/23 од 10.05.2023. године, ставом првим изреке, констатовано је да је повучен тужбени захтев тужиоца за износ главног дуга од 6.024,47 динара. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде имовинске штете изазаване повредом права на суђење у разумном року у стечајном поступку који се води пред Привредним судом у Београду под Ст 268/2012, исплати 79.954,87 динара са законском затезном каматом од 08.06.2020. године до исплате. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу исплати законску затезну камату на 6.024,47 динара почев од 08.06.2020. године до 23.12.2020. године. Ставом четвртим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 67.500,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 403/23 од 05.06.2025. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставовима другом, трећем и четвртном изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом.

Из тог разлога, Врховни суд је, применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон) одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен у предузећу „НАВИП“ А.Д. Београд. Решењем Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 15.05.2012. године отворен је поступак стечаја над стечајним дужником „НАВИП“ А.Д. Београд, Земун. Закључком Привредног суда у Београду тужиоцу је утврђено и признато потраживање по основу неисплаћених зарада и разврстано је у трећи исплатни ред, у износу од 85.979,34 динара, које није намирено. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 217/19 од 19.02.2019. године, усвојен је приговор предлагача, овде тужиоца и утврђено да је предлагачу повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 268/2012.

Из потврде Агенције за привредне регистре утврђено је, између осталог, да је стечајни дужник основан решењем Владе ДФЈ у октобру 1944. године сагласно акту о национализацији приватних предузећа и организовано је као јединствено друштвено предузеће на основу самоуправног споразума о променама и организовању СОУР Навип, да је од 29.07.1991. године променило статус у „Навип“ д.д. за производњу и промет пића Београд-Земун, а од 29.04.1998. године „Навип“ д.д. у мешовитој својини се организује као у „Навип“ а.д. за производњу и промет пића Београд-Земун, да је приватизован по Закону о својинској трансформацији по решењу Министарства за привреду и приватизацију од 23.11.2011. године, као и да је на дан отварања стечаја било предузеће са друштвеним и акцијским капиталом, па је Агенција за лиценцирање стечајних управника одредила повереника.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су о праву тужиоца на накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року и одговорности тужене Републике Србије одлучили применом чланова 3, 4, 22, 31 и 32 Закона о заштити права на суђење у разумном року у вези члана 172. Закона о облигационим односима налазећи да постоји узрочно-последична веза између органа тужене и проузроковане штете, јер је потраживање настало у време док је стечајни дужник тужена била већински власник сада стечајног дужника „Навип“ АД Београд – Земун.

Основано се ревизијом указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од кад је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа који су без њихове кривице остале неизвршене и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда до 02.11.2018. године, допуњеног на седници Грађанског одељења од 27.09.2019. године). Наведени правни закључак допуњен је на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, тако да у погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

Из утврђеног чињеничног стања произилази да је тужилац био запослен у предузећу „НАВИП“ А.Д. Београд, као и да је тужиоцу утврђено и признато потраживање по основу неисплаћених зарада и разврстано је у трећи исплатни ред, у износу од 85.979,34 динара, док чињеницу да је стечајни дужник „Навип“ а.д., у време настанка потраживања било предузеће са друштвеним и акцијским капиталом, нижестепени судови нису разјаснили на сигуран и поуздан начин, имајући у виду да се ради о предузећу које је приватизовано по Закону о својинској трансформацији решењем Министарства за привреду и приватизацију од 02.01.2001. године. У том правцу потребно је оценити у целини потврду АПР од 15.12.2022. године, нарочито о променама извршеним у периоду настанка предметне обавезе.

У поновном поступку, првостепени суд ће, имајући у виду примедбе из овог решења потпуно и правилно утврдити чињенично стање од значаја за правилну примену материјалног права и на несумњив начин утврдити структуру капитала стечајног дужника, јер уколико се ради о преузећу са већинским друштвеним или државним капиталом, тада се у односу на дуговања тог привредног друштва конституишу и посебне обавезе Републике Србије везане за заштиту права на суђење у разумном року поводом ненамиреног потраживања у висини признатог потраживања у стечајном поступку, као и када је настало предметно потраживање и да ли је тада дужник имао већински друштвени или државни капитал. Пошто утврди правну природу потраживања тужиоца, нужно је доказати узрочно-последичну везу између

повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивање да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда и да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

Како правилна примена материјалног права зависи од утврђења наведених чињеница, првостепени суд ће у поновном поступку поступити на изнетим примедбама овог суда, правилно и потпуно утврдити чињенично стање, након чега ће правилном применом материјалног права донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, јер иста зависи од коначног исхода спора.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић